

Sygn. akt III AUa 966/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz
Sędziowie:	SA Marcjanna Górską (spr.) SO del. do SA Małgorzata Pasek
Protokolant: sekr. sądowy Maciej Mazuryk	

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2013 r. w Lublinie

sprawy H. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy H. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 4 lipca 2013 r. sygn. akt VI U 1711/12

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że ustala H. S. prawo do emerytury od dnia 13 listopada 2012 roku;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz H. S. kwotę 150 (sto pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 966/13

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 25 października 2012 roku odmówił H. S. prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, a poza tym nie osiągnął przewidzianego tym przepisem wieku 60 lat.

Organ rentowy odmówił zaliczenia jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w (...) S.A. w R. na stanowisku prasera tworzyw sztucznych w okresach od 26 listopada 1969 roku do 21 kwietnia 1973

roku ponieważ zakład ten podlegał pod Ministerstwo Łączności i nie można stanowiska pracy wnioskodawcy odnosić do warunków szczególnych wymienionych w resorcie chemii. ZUS nie zaliczył też do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w Zakładzie Usług (...) w R. od 1 czerwca 1984 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku montera sieci elektroenergetycznych z powodu nie podania określonego charakteru pracy.

Wnioskodawca H. S. w odwołaniu od tej decyzji domagał się jej zmiany i ustalenia prawa do emerytury podnosząc, że ma ukończone 60 lat życia oraz na dzień 1 stycznia 1999 roku posiadał, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach wykazanej złożonymi przez niego świadectwami wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. w odpowiedzi na odwołanie wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 4 lipca 2013 roku Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie. Sąd ten ustalił, że wnioskodawca H. S. ur. w dniu (...) złożył w dniu 17 października 2012 roku wniosek o przyznanie emerytury. W dacie złożenia wniosku o emeryturę nie pozostawał w stosunku pracy. Przebywa na zasiłku przedemerytalnym. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Bezsporne, według Sądu, jest że wnioskodawca nie spełnia przesłanek do przyznania emerytury z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity - Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353, z późn. zm.), gdyż nie ukończył 65 lat życia. Podobnie bezsporne jest, że wnioskodawca nie spełnia przesłanek do przyznania emerytury z art. 29 powołanej ustawy, gdyż nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Spór dotyczy okoliczności, czy wnioskodawca spełnia przesłanki do przyznania emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 powołanej ustawy, czyli prawa do wcześniejszej emerytury dla pracowników pracujących w warunkach szczególnych.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie natomiast z ust. 2 przytoczonego wyżej artykułu emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest więc spełnienie przed dniem 1 stycznia 1999 r. przesłanki posiadania co najmniej 25 letniego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. dożycia wieku emerytalnego na dzień 31 grudnia 2007 r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z FUS posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32, 33, 39 i 40 również po dniu 31 grudnia 2007 r. oraz nieprzystąpieniu do OFE i rozwiązaniu stosunku pracy (SN z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06). Natomiast zgodnie z art. 32 ust.1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Poprzez art. 184 ust. 1 przepisy art. 32 ustawy stosuje się do osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1949 r. Ustęp 4 powołanego przepisu stanowi, że wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 1 i 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zatem, według Sądu pierwszej instancji, zastosowanie będą miały

przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Przepisy § 3 i 4 wymienionego rozporządzenia określają warunki, od których spełnienia zależy uzyskanie wcześniejszej emerytury.

Odnosząc cytowane przepisy to stanu faktycznego sprawy, Sąd Okręgowy stwierdził, że odmówienie wnioskodawcy przyznania prawa do emerytury w oparciu o art.184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest zasadne.

Sąd wskazał, że wnioskodawca H. S. zatrudniony był w (...) S.A. w R. na stanowisku prasera tworzyw sztucznych w okresach od 26 listopada 1969 roku do 21 kwietnia 1973 roku. O okresie zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym zatrudniony był wnioskodawca świadczą jego akta osobowe i zawarte w nim zwykle świadectwo pracy oraz świadectwo pracy w warunkach szczególnych. Świadectwa pracy wnioskodawcy nie budzą wątpliwości. Ich treść znajduje potwierdzenie w aktach osobowych i zeznaniach świadków K. S. i w. S., z których wynika, że wnioskodawca zatrudniony był przez cały okres na stanowisku prasera tworzyw sztucznych. Wnioskodawca w sposób szczegółowy opisał swoje stanowisko pracy oraz na czym polegała jego praca a także jakiego rodzaju artykuły były produkowane, co potwierdzili przesłuchani świadkowie. Zeznania wnioskodawcy i świadków, zdaniem Sądu, w pełni zasługują na wiarę. Świadkowie pracowali z wnioskodawcą w tym samym zakładzie, w tym samym czasie i na takim samym stanowisku. Nie ma zatem żadnych wątpliwości co do charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy. W świadectwach pracy wskazane zostało rzeczywiste stanowisko pracy wnioskodawcy. Jak wynika ze świadectwa pracy w warunkach szczególnych wnioskodawca podlegał pod Ministerstwo Łączności. Jest ono wymienione w poz. 17 pkt 1 zarządzenia nr 33 Ministra Łączności z dnia 16 maja 1983 roku. Stanowisko pracy wnioskodawcy mieści się w pojęciu produkcja i przetwórstwo żywie i tworzyw sztucznych oraz produkcja surowców, półproduktów i środków pomocniczych stosowanych do ich produkcji przetwórstwa, produkcja woskoli (wykaz A dział IV poz. 17) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). Wnioskodawca na swoim stanowisku pracy pobierał dodatek szkodliwy. Pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku prasera tworzyw sztucznych.

Nie można natomiast, zdaniem Sądu Okręgowego, zaliczyć wnioskodawcy jako pracy w warunkach szczególnych, drugiego spornego okresu zatrudnienia w Zakładzie Usług (...) w R.. W okresie zatrudnienia w tym zakładzie pracy wnioskodawca zatrudniony był na stanowisku montera – kierowcy. Okoliczność ta nie budzi wątpliwości, ponieważ przyznaje to sam wnioskodawca i potwierdzają przesłuchani w sprawie świadkowie M. G. i Z. S. i co znajduje potwierdzenie w aktach osobowych. Jako monter sieci energetycznych zajmował się montażem, konserwacją i przeglądami transformatorów. Wynika to z zeznań wnioskodawcy i zeznań świadków M. G. i Z. S.. To stanowisko pracy zaliczane jest do stanowisk pracy w warunkach szczególnych na podstawie działu II rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) oraz zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 r. poz. 1 pkt 31. W ocenie Sądu pierwszej instancji, praca wnioskodawcy w charakterze montera nie była pracą stałą i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wykonywał on bowiem także pracę jako kierowca, co jest niesporne. Wynika to z jego zakresu obowiązków (k. 5 i 49 akt osobowych). Wnioskodawca nie tylko przewoził pracowników do pracy, za co pobierał dodatek, ale miał uprawnienia do pobierania materiałów z magazynu, pobierania i rozliczania zaliczek. Jest oczywiste, że z uwagi na charakter pracy niezbędny był samochód do dowożenia materiałów, czy narzędzi pracy. Zatem wnioskodawca nie wykonywał wyłącznie pracy montera. Bez tego okresu zatrudnienia, wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Z tych względów Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc wobec niespełnienia warunków z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity - Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353, ze zm.) i § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz

wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku złożył wnioskodawca H. S.. Zaskarżając wyrok w całości zarzucił mu istotny błąd w ustaleniach faktycznych polegający na niepełnym i nieprawidłowym ustaleniu stanu faktycznego sprawy poprzez pominięcie okoliczności, że wnioskodawca w okresie od 1 czerwca 1984 roku do 31 grudnia 1998 roku pracując w Przedsiębiorstwie Państwowym Zakładzie Usług (...) w R., prace kierowcy wykonywał przed godziną 7 rano i po godzinie 15 po południu, t.j. po zakończeniu pracy montera, za co otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie za pracę, a od 7 rano do co najmniej 15 H. S. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace montera sieci elektroenergetycznych, a więc na stanowisku zaliczanym na podstawie działu II rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku (Dz.Urz. z 1983 roku, nr 8, poz. 12), dział II, poz. 1 pkt 31 przy jednoczesnym niezastosowaniu prawa materialnego, t.j. art. 184, 46 i 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.jedn.: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz § 4 i działu II rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), działu II poz. 1 pkt 31 zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w zw. z naruszeniem prawa procesowego art. 233 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak ustosunkowania się w uzasadnieniu wyroku do wiarygodności zeznań świadka A. B., M. G. i Z. S. oraz wnioskodawcy w zakresie, w jakim zeznawali, że wnioskodawca pełnił prace montera stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a także niepełną i nieprawidłową analizę dowodów w postaci zakresu obowiązków H. S., co miało istotny wpływ na treść wyroku.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania w całości i ustalenie wnioskodawcy prawa do emerytury od dnia 13 listopada 2012 roku oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu według norm prawem przepisanych za instancję odwoławczą.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja jest uzasadniona i jako taka zasługiwała na uwzględnienie aczkolwiek nie wszystkie zarzuty okazały się usprawiedliwione.

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie było prawo H. S. do emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 roku, Nr 153, poz.1227 ze zm.). Stosownie do treści tego przepisu cytowanego przez Sąd Okręgowy, jedną z przesłanek koniecznych dla nabycia prawa do emerytury jest posiadanie na dzień 1 stycznia 1999 roku (wejścia w życie wymienionej wyżej ustawy) wymaganego stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, ustalanego na zasadach dotychczasowych, wynoszącego, co najmniej 15 lat. W rezultacie, co prawidłowo przyjął Sąd pierwszej instancji, zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Stosownie zaś do unormowania zawartego w § 4 ust. 1 tego rozporządzenia, pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z treści przywołanych przepisów wynika zatem, że pracą w szczególnych warunkach jest praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2012 roku, III UK 92/11 - LEX nr 1215158). W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy niewątpliwym jest, iż ubezpieczony występując o emeryturę przedłożył dwa świadectwa dotyczące wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Mianowicie świadectwo potwierdzające zatrudnienie w (...) Wytwórni (...) od 26 listopada 1969 roku do 21 kwietnia 1973 roku na stanowisku prasera tworzyw sztucznych wymienionym w wykazie A, dziale IV, poz. 17 pkt 1 zarządzenia nr 33 Ministra Łączności z dnia 16 maja 1983 roku (Dz.Urz. URtIP nr 3 poz. 32) oraz świadectwo dotyczące zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Państwowym Zakładzie Usług (...) w R. w okresie od 1 czerwca 1984 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku montera sieci elektroenergetycznych, t.j. stanowisku wymienionym w wykazie A, dziale II, poz. 1 pkt 31, stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 12 sierpnia 1983 roku w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach.

Jest oczywiste, że przedłożone wyżej świadectwa pracy podlegały ocenie organu rentowego, który był uprawniony do ich kwestionowania. Świadectwo pracy jest bowiem dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 k.p.c. i stanowi tylko dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie” (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 roku, I UK 24/09, LEX nr 518067).

W zaistniałej zatem sytuacji, ustaleń odnośnie charakteru zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie należało dokonać z wykorzystaniem wszelkich środków dowodowych, jak prawidłowo przyjął to Sąd Okręgowy i postępowanie w tym zakresie nie budzi zastrzeżeń. Zastrzeżenia natomiast, zdaniem Sądu odwoławczego, budzi dokonana przez ten Sąd ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego, uchybiająca regułom określonym w art. 233 § 1 k.p.c., co słusznie podnosi skarżący. Mianowicie Sąd pierwszej instancji, dokonując ustaleń odnośnie charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Zakładzie Usług (...) w R., we wskazanym wyżej okresie, nie przeprowadził właściwej analizy dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych H. S., jak też nie skonfrontował jej z zeznaniami świadków, których ocenę w części dotyczącej wymiaru czasu pracy wnioskodawcy na stanowisku montera, całkowicie pominął. Tymczasem zgodnie z ukształtowanym i utrwalonym na tle stosowania omawianych przepisów orzecznictwem Sądu Najwyższego to ani nazwa zajmowanego stanowiska, ani też obowiązki wskazane w zakresie czynności, same przez się nie wyłączają możliwości uznania, iż wykonywana praca była pracą w szczególnych warunkach. Zasadnicze bowiem znaczenie posiada ustalenie, jakie konkretnie prace wykonywane były przez wnioskodawcę w spornym okresie. Ta okoliczność, a nie nazwa zajmowanego stanowiska przesądza o charakterze zatrudnienia ubezpieczonego (vide: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2004 roku, II UK 337/03 – OSNP z 2004 roku, nr 22, poz. 392, z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10 – LEX nr 619638)).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że w świetle dokumentów znajdujących się w aktach sprawy nie budzi wątpliwości, że wnioskodawca w Zakładzie Usług (...) został zatrudniony na stanowisku montera-kierowcy. Nazwa stanowiska w okresie zatrudnienia ulegała zmianie w ten sposób, że od 1 kwietnia 1985 roku określona została jako „monter transformatorowy-kierowca”, od 1 stycznia 1989 roku „monter remontowy maszyn i urządzeń elektroenergetycznych – kierowca”, od 1 lipca 1994 roku „monter-kierowca”. Pomimo zmiany nazwy stanowiska, nie zmieniał się zakres i rodzaj wykonywanych przez wnioskodawcę prac. Opisując rodzaj czynności wykonywanych przez H. S. świadkowie: A. B., M. G. i Z. S. podali, że razem z wnioskodawcą zajmowali się montażem, konserwacją i przeglądami transformatorów. Zeznania tych świadków zasługują na pełną akceptację albowiem wzajemnie ze sobą korespondują, a przy tym znajdują potwierdzenie w zakresach czynności wnioskodawcy na stanowisku montera kierowcy znajdujących się w aktach osobowych (k.5 i 49), gdzie stwierdza się, że do jego obowiązków należy „prawidłowe i poprawne przeprowadzanie prac remontowo-konserwacyjnych transformatorów zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i instrukcjami”.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, prace wykonywane przez wnioskodawcę były niewątpliwie pracami wymienionymi w wykazie A, dziale II załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdzie jako prace w szczególnych warunkach wymieniono „prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych”, co prawidłowo przyjął także Sąd pierwszej instancji.

Zdaniem Sądu odwoławczego, nie ulega bowiem wątpliwości, że transformator jest urządzeniem elektroenergetycznym o jakim mowa w przywołanej wyżej regulacji. Zawierająca definicję urządzeń energetycznych ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 roku o gospodarce energetycznej (Dz.U. Nr 21, poz. 96 ze zm.), obowiązująca w okresie od 1 czerwca 1984 roku do 5 grudnia 1997 roku, w art. 15 pkt 3 stanowiła, że rozumie się przez nie „urządzenia techniczne służące do przetwarzania paliw lub energii na paliwa lub energię innego rodzaju albo o zmienionych parametrach, przesyłania paliw lub energii albo zużywające paliwa lub energię”. Jest faktem powszechnie znanym, a wynika on także z zeznań wymienionych wyżej świadków, że transformator jest urządzeniem służącym zmianie napięcia elektrycznego (zmiana parametrów).

Sąd Apelacyjny nie podziela natomiast ustaleń Sądu Okręgowego, iż praca tego rodzaju nie była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy. Wskazana przez ten Sąd argumentacja nie znajduje bowiem uzasadnienia w materiale dowodowym sprawy, co trafnie zauważa apelujący. Analiza treści wskazanych przez Sąd pierwszej instancji zakresów czynności prowadzi do wniosku, że zawarte w nim uprawnienie do pobierania materiałów z magazynu koreluje z obowiązkiem troski o powierzone mienie oraz racjonalnym wykorzystaniem materiałów. Przede wszystkim jednak fakt wykonywania przez wnioskodawcę prac wymienionych w wykazie A, dziale II załącznika do rozporządzenia w pełnym wymiarze czasu pracy (8 godzin dziennie) potwierdzili w sposób jednoznaczny świadkowie: M. G., Z. S. i A. B. zgodnie stwierdzając, że wnioskodawca jako kierowca dowoził pracowników na godzinę 7 do pracy, razem z nimi pracował i odwoził do domu po godzinie 15.

Zeznania wymienionych świadków korespondują z treścią pisma znajdującego się w aktach osobowych (k.3) z dnia 7 listopada 1984 roku skierowanego do dyrektora zakładu w związku z wprowadzeniem nowych zasad wypłacania dodatku za wykonywanie drugiego zawodu (kierowcy) dla pracowników energetyki, o wyrażenie zgody na wypłacanie takiego dodatku w kwocie 70 zł między innymi wnioskodawcy.

Reasumując powyższe rozważania należy przyjąć, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Zakładzie Usług (...) w R. od 1 czerwca 1984 roku do 31 grudnia 1998 roku, t.j. 14 lat i 7 wykonywał prace w szczególnych warunkach.

Odnosząc się z kolei do zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Wytwórni (...) w R. od 26 listopada 1969 roku do 21 kwietnia 1973 roku na stanowisku prasera tworzyw sztucznych, Sąd odwoławczy podziela ustalenia Sądu Okręgowego, że wykonywana w tym okresie praca była pracą w szczególnych warunkach. Zajmując wskazane stanowisko wnioskodawca, jak wynika z jego zeznań potwierdzonych zeznaniami świadków: K. S. i W. S. pracował przy produkcji plastikowych elementów do telefonów, które były robione z tworzywa sztucznego. Wypraski były wykonywane na wtryskarkach, których obsługa polegała na wpuszczeniu granulatu, jego podgrzaniu i rozpuszczeniu. Wnioskodawca sterował tym procesem naciskając odpowiednie przyciski. Przy każdym wtrysku wydzielał się gaz styren, który był trujący.

Na akceptację zasługuje także stanowisko Sądu pierwszej instancji, że prace tego rodzaju należą do prac wymienionych w wykazie A, dziale IV, poz. 17 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, gdzie wymienione zostały prace przy „produkcji i przetwórstwie żywic i tworzyw sztucznych oraz produkcji surowców, półproduktów i środków pomocniczych stosowanych do ich produkcji i przetwórstwa, produkcji wosków i woskoli. Uzupełniając dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę należy stwierdzić, iż fakt, że zakład pracy podlegał Ministerstwu Łączności, wbrew stanowisku organu rentowego wyrażonemu w odpowiedzi na odwołanie, nie wyklucza uznania pracy wnioskodawcy za pracę w szczególnych warunkach. Podzielając bowiem stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w powołanych przez organ rentowy orzeczeniach (wyrok z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10 i z dnia 19 marca

2012 roku, II UK 166/11), zauważyć należy, iż poglądy te wyrażone zostały w odmiennych stanach faktycznych, a poza tym z ich treści nie wynika aby kryterium „branżowości” w sposób „automatyczny” przesądzało o ocenie charakteru konkretnego zatrudnienia pod kątem posiadania przymiotu pracy w szczególnych warunkach. Zauważyć należy, że będące przedmiotem sporu prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wynika ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy, a mianowicie ze szczególnych warunków w jakich jest ona świadczona lub z jej charakteru, a które to narażają na szybsze zrealizowanie się ryzyka emerytalnego z powodu wcześniejszej, niż powszechnie, utraty sprawności psychofizycznej pracownika (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10 – LEX nr 619638). Należy zgodzić się z Sądem Najwyższym, że „przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu”. W ocenie Sądu Apelacyjnego, analiza warunków pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w omawianym okresie pozwala przyjąć, że były one charakterystyczne dla prac wykonywanych w branży chemicznej. Jak stwierdził świadek W. S., który był kierownikiem wydziału przetwórstwa tworzyw sztucznych, na którym pracował wnioskodawca, na hali było około 40 sztuk wtryskarek. W takiej sytuacji, zdaniem Sądu, narażenie na czynniki szkodliwe było porównywalne do czynników występujących na oddziałach przedsiębiorstw chemicznych przetwarzających tworzywa sztuczne. W rezultacie omawiany okres zatrudnienia stanowiący 3 lata, 4 miesiące i 25 dni podlega uwzględnieniu jako okres pracy w szczególnych warunkach uprawniający do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Udowodniony zatem przez wnioskodawcę okres wynosi łącznie ponad 17 lat, a to oznacza, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku legitymował się wymaganym stażem pracy w szczególnych warunkach. Zważywszy na fakt, że w dniu 13 listopada 2013 roku ukończył 60 lat życia, to z tą datą spełnił warunki do nabycia emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który to fakt Sąd odwoławczy uwzględnił na podstawie art. 316 § 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2012 roku, II UK 117/11 – LEX nr 1130393). Zaskarżony wyrok oddalający odwołanie wnioskodawcy wydany został z naruszeniem wymienionego wyżej art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i jako taki wymagał korekty w postępowaniu apelacyjnym.

Na marginesie tylko zauważyć należy, iż nie jest uprawniony zarzut apelacji dotyczący naruszenia art. 46 wymienionej ustawy albowiem przepis ten nie ma w sprawie zastosowania i nie był stosowany przez Sąd Okręgowy.

Mając powyższe względy na uwadze i z mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w wyroku, o kosztach orzekając w myśl zasad określonych w art. 98 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 roku, poz. 490).